

Hlúposť je živnou
pôdou pre smrť

Pliaga

Michal Slanička

MOTÝL

Pliaga

Pliaga

Michal Slanička

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © 2022 Michal Slanička
Zodpovedná redaktorka: Bohdana Čičmancová
Dizajn © Motýľ design 2022
Foto na obálke © Brian Law / Trevillion Images
Grafická úprava: Zuzana Ondrovičová
Vydalo: Vydavateľstvo Motýľ
www.vydavatelstvomotyl.sk
Vydanie prvé. Rok vydania 2022
Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica

ISBN: 978-80-8164-277-7

Pohľad do minulosti pomáha pochopiť prítomnosť.

Neznámy autor

OBSAH

FAKTY	9
PROLÓG.....	11
1. BÚRKA VŠEDNÉHO DŇA.....	25
2. PREBUDENÍ.....	35
3. ZMENA PLÁNU.....	41
4. NESPLNITEĽNÁ ÚLOHA.....	48
5. VDOVA BEZ DÔVODU NA SMÚTOK.....	58
6. RYTIERI OD HNOJA A OD MOTYKY	67
7. OHEŇ V SRDCI	78
8. SPRAVODLIVÝ TREST	89
9. KARANTÉNA.....	99
10. TAJOMSTVÁ VESELEJ VDOVY	109
11. LISTINA MOCNEJŠIA NEŽ SMŤ.....	118
12. HRA NA BOHA.....	129
13. ROZLÚČKA BEZ ROZLÚČENIA.....	139
14. S LÁSKOU ZA CHRBTOM	148
15. ROZDELENÉ DVOJÍČKY.....	157
16. PREKVAPENIA VIANOČNÉHO BÁLU.....	169
17. ÚTEK PRED ŠKANDÁLMI	179
18. DAROVANÝ ČAS	188

19.	ĽAVOBOČEK.....	199
20.	SMRTIACI ČARDÁŠ.....	214
21.	SEUB.....	225
22.	PODMIENENÉ DEDIČSTVO.....	234
23.	NEPOCHOPENÁ LÁSKA.....	251
24.	BÚRNE ČASY.....	262
25.	KONIEC ODLÚČENÍ.....	273
26.	PLIAGA.....	285
27.	SRDCE Z KAMEŇA.....	296
28.	NÁDEJ V BUBLINKÁCH MYDLA.....	311
29.	ODHODLANÍ BOJOVAŤ.....	323
30.	PAŽRAVÁ ZÚFALOSŤ.....	335
EPILÓG.....		347
FAKTY.....		353
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....		355
DOSLOV.....		357

FAKTY

Všetky medicínske a protiepidemické úkony spomínané v knihe sú pravdivé.

V habsburskej monarchii, ktorej súčasťou bolo aj dnešné Slovensko, sa prvýkrát očkovalo v roku 1799. V roku 1801 uskutočnil bratislavský lekár Teofil Huszty prvé hromadné a verejné očkovanie.

Prvý očkovací program na našom území zaviedla Mária Terezia v roku 1768.

V roku 1785 začal francúzsky doktor Michel-Augustin Thouret éru pokusov s umelým oplodnením. Pomocou vaginálnej injekcie sa mu podarilo oplodniť manželku.

V roku 1831 vypukla v Európe cholerová epidémia. Na starý kontinent chorobu zavliekli v roku 1830 ruskí vojaci vyslaní z Perzie do Poľska s cieľom potlačiť povstanie poľskej šľachty proti cárskemu Rusku.

V lete roku 1831 v Zemplínskej, Abovskej, Šarišskej a Spišskej župe vypuklo cholerové povstanie sedliakov známe ako východoslovenské roľnícke povstanie.

PROLÓG

Rok 1782

Ťažoba hriechu neznesiteľne gniavila jej dušu.

Nemohla a nechcela viac mlčať.

Veď aj samotný gróf Jonáš Abalfy, u ktorého slúžila, ju vždy nabádal, aby mala k pravde rovnakú úctu ako k Bohu.

– Barbora, vždy hovor pravdu a konaj dobro. Cenný je len taký život, ktorý človek prežije v láske, spravodlivosti a pravde.

Duchu Svätý, príď a pomôž mi spoznať moje hriechy. Vtlač do môjho srdca ľútosť nad tým, že som hriechmi urazila svojho nebeského Otca, a posilni ma, aby som sa z nich dobre vyznala a konala pokánie, modlila sa, utekajúc do chrámu, do ktorého ju hnala túžba očistiť svoju dušu.

Odhodlanie ísť na spoveď v nej dozrievalo postupne. Viac sa už nedokázala prizerať podvodu, ktorý Abalfyovci páchali na všetkých.

Ich čin nebol len klamstvom, nad ktorým sa dá mávnuť rukou.

Ich do detailu naplánovaná lož robila obeť z každého, komu sa gróf bez najmenej výčitky hrdo pozrel do očí.

Už sa jej viac nedokázala mlčky prizerať.

Mlčala dlho a teraz chcela hovoriť. Túžila sa vyslobodiť spod ťarchy tajomstva grófskej rodiny, ktoré ťažilo jej dušu.

Pred klebetením s ostatnými slúžkami dala prednosť spo-vedi. Spytovanie svedomia ju opakovane presvedčilo o správ-nosti jej rozhodnutia.

Keď Barbora vošla do chrámu, do ktorého odnepamä-ti prichádzala za Božou láskou, výjavy svätcov na obrazoch a oltároch sa jej zdali nezvyčajne prísne. Akoby ju tí, ku kto-rým sa utiekala, súdili pohľadmi.

Pane Ježišu, z celého srdca ťa milujem. Teraz ma však bolí, pretože som ťa hriechom urazila. Ty si za mňa trpel na kríži. Aj moje konanie ti spôsobilo bolesti. Lutujem, že som ťa tak zarmútila. Pán môj, buď milostivý ku mne hriešnej. Pomôž mi, aby som sa polepšila. Tvoja svätá krv nech ma obmyje od hrie-chov. Pane, netrestaj ma za ne.

Musela to už všetko niekomu povedať. Dozrelo v nej pre-svedčenie, že rovnako vinný ako ten, kto zhreší, je svedok, ktorý klamstvo zamlčuje.

Prítomie spovednice ju ešte o niečo viac znepokojilo. Za za-vretými dvierkami, čakajúc na kňaza, sa cítila ako zajatkyňa už vopred odsúdená na utrpenie.

Musím sa vyspovedať. Musím! Divoký rytmus jej ustrá-čaného srdca dokázali prehlušiť len vlastné myšlienky, ktoré napriek presvedčeniu o správnosti rozhodnutia nahlodávali pochybnosti. Len spoveďou sa moja nečistá duša zbaví hrie-chu. Môj pán ma vždy viedol k pravde. Nedozvie sa ju nik iný, len farár. A ten má predsa spovedné tajomstvo vo väčšej úcte než vlastný život. Čo ak však...

Za drevenou stienkou hlasný vrzgot vystriedalo zadychča-né hniezdenie.

– Pochválený buď Ježiš Kristus, – vyšlo z Barboriných úst takmer bez rozmyslu, hneď ako farár otvoril drobné okienko.

– Naveky. Amen.

Jej hriešnu dušu a duchovného otca oddeľovala už len vyrezávaná mriežka vytvárajúca falošný pocit utajenia.

– V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen, – odriekali obaja naraz počas prekrižovania. Farár akoby znudene, Barbora s neprehliadnutelným previnilým tónom. Jej nos poštekľil po víne posmrdkávajúci farárov dych.

– Pán nech je v tvojom srdci i na твоjich perách, aby si úprimne a pravdivo vyznala svoje hriechy, – povzbudil kajúcnicu kňaz Lužanský.

– Spovedám sa Pánu Bohu i vám, duchovný otče, že som od poslednej spovede spáchala tieto hriechy: z panskej kuchyne som si zobrala jedlo, ktoré nebolo určené pre mňa, opakovane som načúvala súkromným rozhovorom a zámerné a dlhodobo som zamlčovala pravdu. Na viac si už nepamätám.

– Dcéra, aby si dosiahla odpustenie hriechov vo sviatosti pokánia, musíš ich formulovať jasne, – prehovoril farár svojím kyslým dychom. – Znamená to, že si klamala?

– Neklamala som. Len som mlčala, – obhajovala sa Barbora.

– Musíš byť konkrétnejšia, dcéra. Medzi mlčaním a klamstvom je nekonečný rozdiel. Lož je najotvorenejšou urážkou pravdy. Každý, kto klame, hovorí alebo koná proti pravde, aby bol uvedený do omylu ten, kto má právo ju poznať, – trpezlivo vysvetľoval farár.

– Moje mlčanie uviedlo do omylu mnohých, – previnilo si vzdychla Barbora.

– Závažnosť klamstva sa posudzuje podľa povahy pravdy,

ktorú skresľuje, ale aj podľa úmyslu klamára a okolností a v neposlednom rade podľa škôd spôsobených tým, ktorí sú jeho obeťami, – snažil sa Barboru naviesť k správne poznaniu.

– Obeťami sú všetci. Gróf Abalfy, jeho syn aj každý, kto kedy bude v ich blízkosti, – nahlas uvažovala Barbora.

– Klamstvo samo osebe je všedný hriech. Stáva sa však smrteľným, keď ťažko poškodzuje spravodlivosť a lásku, – prehováral do Barborinej duše farár.

Láska, spravodlivosť, pravda... Prestrašená Barbora sa na chvíľu odmlčala, aby si v duchu zopakovala hodnoty, ku ktorým ju viedol gróf. – Ide o grófa Jonáša Abalfy, – vybrala sa v ústrety pravde. Vyslovením jeho mena už z tejto cesty nebolo návratu.

– Smilstvo, – ozval sa farár, – je jedným z hlavných smrteľných hriechov. Je to nezriadená láska k telesným rozkošiam.

– Nie, otče, ja som nezosmilnila, – snažila sa hneď všetko uviesť na správnu mieru Barbora.

– Dcéra, hovor. Iba správnym pomenovaním hriechu a jeho oľutovaním sa tvoja duša môže priblížiť k Bohu.

– Prizerám sa hriechu klamstva. Gróf Abalfy prišiel o svojho jediného syna Teodora, – dýchavične šepkala grófska slúžka.

– Muselo sa ti to v hlave pomotať, – nedokázal skryť pohoršenie farár. – Odkedy sa Teodor vrátil zo štúdií zo sveta, pravidelne ho vídam na svätých omšiach. Pred pár dňami ma dokonca gróf Abalfy v Teodorovej prítomnosti pozval na priateľské stretnutie v ich rodinnom sídle.

– Otče, to nie je pravý Teodor. Je to grófov nemanželský syn, ktorý sa za Teodora na základe dohody s grófom a s grófskiným tichým súhlasom vydáva. Skutočný Teodor zomrel

pred niekoľkými mesiacmi v Nemecku, – pokračovala vo vysvetľovaní pravdy Barbora. S každým vysloveným slovom pociťovala úľavu a povzbudenie pokračovať v započatej spovedi.

– To nie je možné, – vzdychol si farár. – Povedz všetko, čo vieš. Zbav sa všetkého, čo tiaži tvoju dušu.

– Nepočúvala som cudzie rozhovory zámerne. Pravda si ma však vždy našla.

Lužanský zagúľal očami a pretiahol kútiky úst do opovrhujúcej grimasy. Pomyslel si svoje. Vedel, že panské domy sú plné jazyčníc, ktoré si voľný čas najradšej vyplňajú ponosami na vrchnosť.

– Gróf s grófkou dlho nemohli počať dieťa. Pokúšali sa roky, ale neúspešne. Ich bezdetné manželstvo mala zachrániť slúžka, s ktorou gróf splodil svojho potomka. Grófkou súhlasila. Ochotne na túto hru pristúpila. Inak by prišla o svoje dobré meno, majetky a možno aj o muža.

– Dcéra, vyhni sa domnienkam. V spovedi má priestor len pravda, – vyzval ju duchovný otec.

– Otče, všetko, čo vám hovorím, je pravda.

– Pokračuj.

– Stal sa však zázrak a otehotnela aj grófkou. Razom sa bolo treba zbaviť slúžky v očakávaní. Grófkou priviedla na svet zdravého syna Teodora. Ako šesťnásťročný odišiel do sveta, z ktorého sa však nikdy nevrátil. Namiesto neho prišla len správa, že zomrel.

– Zaujímavé, naozaj zaujímavé, – nevychádzal z údivu farár, pretierajúci si palcom a ukazovákou pravej ruky riedku briadku.

– Na vlastné uši som počula, ako Teodorov spoločník, ktorý ho na cestách sprevádzal, oznamoval túto správu grófovi.

Nasledujúce dni sa tvárili zvláštno. Nikto z nich si neobliekol smútok, naďalej pokračovali prípravy na návrat ich syna po štyroch rokoch. A to mali pripravovať pohreb. Po pár dňoch gróf s grófkou odišli. Milostivú paniu som odvtedy nevidela. Keď sa gróf vrátil bez nej, len nám oznámil, že pár mesiacov zostáva u svojej rodiny niekde na juhu pri mori. Vraj jej tamjší vzduch robí dobre, – chrlila zo seba Barbora všetko, na čo si spomenula. – Keď sa do abalfyovského sídla vrátil Teodor, všetci sa s ním zvíkali, ako sa pri stretnutí po štyroch rokoch patrí. Baculatý chlapec s plnou tvárou sa za tie roky zmenil na vysokého, dobre stavaného mladého muža s výrazne rezanými lícnymi kosťami. Plynúce roky akoby z neho urobili mladšiu kópiu jeho otca. Nikto si nič nevšimol. Možno by som si nič nebola všimla ani ja, keby som nebola vedela, že pravý Teodor zomrel, – zamyslela sa spovedajúca sa Barbora.

– Prečo by gróf Abalfy vydával cudzieho muža za svojho syna? – zapochyboval nahlas farár.

– Nie je to cudzí muž. Je síce ľavoboček, ale je to jeho krv. Urobil to pre záchranu rodu a majetku, – odpovedala Barbora sebaisto.

– A odkiaľ to všetko vieš? Už som ťa raz, dcéra, upozornil, že domnienky nemajú v spovedi miesto.

– Otče, matka nepravého Teodora je moja sesternica Zuza. Všetko je ňou potvrdená pravda. Keď pred niečo vyššie dvadsiatimi rokmi otehotnela grófkou, musela sa odsťahovať do Prešporoku. Navrhol to sám gróf. Nemanželskému synovi a jeho matke zabezpečil pohodlný život. Vedela som, že Zuza slúžila u Abalfyovcov. My sme sa však v ich rodinnom sídle nikdy nestretli, pretože ja som prišla až po jej odchode. Nemala som ani poňatia o tom, že je tehotná, ani o tom, kam a prečo odišla

z abalfyovského sídla. Vrátila sa ako súčasť sprievodu nového Teodora. Že je jeho matka, mi hneď nedošlo. Gróf nám ju predstavil ako synovu druhú komorníčku. Mali to vymyslené dokonale. Teodor sa však raz preriekol a zreteľne som počula, ako Zuzu nazval matkou. Abalfyovské sídlo je skrz-naskrz prešpikované klamstvami.

– Dcéra, si veľmi statočná. Zamlčaním tohto hriechu by tieň viny dopadal aj na teba, – neprestával Barboru povzbudzovať farár.

– Pár dní som zbierala odvalu, aby som sa Zuzy priamo spýtala, či je mladík vydávajúcí sa za Teodora jej syn. Všetko priznala. Akoby čakala na niekoho, kto ju ochotne vypočuje a bez najmenej výhrady či odsúdenia všetko prijme. Jej ťažoba však sadla na moje plecia. Porozprávala mi o dohode pred rokmi uzavretej s Abalfyovcami, ktorým mala za štedrú odmenu vynosiť dieťa. Viem aj o ich živote vdovy a polosiroty v Prešporku, aj o ďalšej dohode s grófom, s ktorou za nimi prišiel len pred pár mesiacmi. Neobhajovala sa, len vysvetľovala. Ako matka vždy chcela pre svojho syna to najlepšie, a tak keď im gróf Jonáš Abalfy všetko vysvetlil a predstavil svoj plán, okamžite súhlasila. Z ľavobočka sa stal grófsky syn. Veď na pretváрку boli privyknutí. Museli si len zvyknúť na nové úlohy. Zo Zuzy už nebola vdova, ale komorníčka. Z tej najtesnejšej blízkosti pozorovala svojho syna, zžitého s prepychom a láskou, ktorou ho zahŕňal gróf Jonáš Abalfy.

– Vie o tom ešte niekto? – vyzvedal farár Lužanský. V jeho hlave opantanej vínom sa začal spriadať zákerný plán.

– Nie. Zuza si uvedomuje, že všetko je krehké. A už to ani nikomu nepovie. Minimálne tu nie. Vrátila sa do Prešporku. – Barbore sa nevýslovne ulavilo. Jej dušu už neťažili

klamstvá. Ich vypovedaním sa očistila pred Bohom, ale aj sama pred sebou.

– Kristus z teba svojou krvou zmyje všetky hriechy. Dcéra, pomodlíš sa päť Otčenášov a päť Zdravasov, – určil jej úkon pokánia duchovný otec. – Teraz úprimne oľutuj svoje hriechy.

– Zmiluj sa, Bože, nado mnou. Vedomá som si svojich hriechov. Vyznala som ich a ľutujem ich. Otče, odpusť mi pre krv Kristovu. Nechcem už hrešiť. Chcem sa naozaj polepšiť a hriechu sa chrániť. Otče, odpusť mi pre krv Kristovu. Amen, – ukončila svoje oľutovanie hriechov Barbora.

– Milosrdný Boh Otec nech ti službou cirkvi udelí odpustenie a pokoj. Rozhrešujem ťa od tvojich hriechov v mene Otca i Syna i Duchu Svätého.

Farár sa len veľmi ťažko sústredil na odriekané slová. Jeho myseľ bola zamestnaná všetkým, čo sa práve dozvedel.

– Amen, – ozvala sa kajúcnica.

– Ďakuj Pánovi, lebo je dobrý, – vyzval Barboru, očistenú od pocitu viny, farár.

– Lebo jeho milosrdenstvo trvá naveky, – odpovedala.

– Pán Ježiš ti odpustil hriechy. Choď v pokoji.

– Bohu vďaka. S Pánom Bohom.

Taký pocit úľavy Barbora azda ešte necítila. Pohľady svätcov hľadiacich do chrámu z malieb ju už opäť nesúdili.

Bože, ty si taký dobrý, pohlúžila sa do poďakovania za odpustenie hriechov, hneď ako za ňou vrzli dvierka spovednice. Ty si mi skrze kňaza odpustil hriechy. Som šťastná, lebo som čistá a som v tvojom náručí. Pomáhaj mi, aby som ja mohla pomáhať iným. Amen.

Keď sa Barbora oddala modlitbám pokánia, v sakristii už velebný pán vrchovato lial z omšového vína do pohára.

V ten deň rozhodne nebol prvý. Tentoraz mu však hlavou neprebleslo žiadne ospravedlnenie, ktoré by aj tak bolo rovnako slabé ako jeho napĺňanie poslania, pre ktoré sa rozhodol v pozemskom živote. Jeho dušu už dávno pohltilo farizejstvo a prospechárstvo, skrývané za Písmo sväté.

Sám Boh mi ťa zoslal! nedokázal prestať presviedčať sám seba, keď si s každým ďalším pohárom uvedomoval, akú ohromnú moc nad rodinou Abalfyovcov Barborinou svedou získal. Informácie o grófskom ľavobočkovi mali hodnotu väčšiu než zlato.

V jeho intrigánskych rukách sa obsah svedného tajomstva dokázal zmeniť na ničivú zbraň.

Všetko závisí od Abalfyho. Ak bude rozumný, spokojní budú všetci.

Svojho spojenca nemusel hľadať dlho. So slúžnym Jánošom už dávno vytvorili dvojicu plnú falošnej úcty a prospechárskeho opovrhovania.

Potrebovali sa navzájom.

Farár Lužanský disponoval informáciami a slúžny Jánošky zas kontaktmi siahajúcimi až na kráľovský dvor v Pešti. Iba spoločnými silami dokázali svoje vklady zmotniť v moci a majetkoch.

– Komorník kráľovskej dvornej kancelárie je môj človek, – sršalo zo slúžneho nadšenie. Z pozície vyššieho politického úradníka presne vedel, aké kroky má podniknúť na zúročenie každého jedného Barborinho slova. – Musíme ho zapojiť do nášho plánu, a teda všetko, čo získame, rozdelíme na tri časti.

– A aký je vlastne náš plán? – prekvapil sa pomedzi štikútanie farár. Z jeho krvavého pohľadu a červených spánkov by len málokomu robilo problém správne odhadnúť, koľko vína v ten deň už pretieklo jeho pažravým gágorom.